

A Debreceni Ítéltábla, mint harmadfokú bíróság a Debrecenben, 2016. október hó 3. napján tartott nyilvános ülés alapján meghozta a következő

í t é l e t e t :

A nagy nyilvánosság előtt elkövetett rágalmazás vétsége miatt a vádlott ellen indított büntetőügyben a Nyíregyházi Törvényszék, mint másodfokú bíróság a 2016. április hó 12. napján kihirdetett 1.Bf.947/2015/9. számú ítéletét megváltoztatja az alábbiak szerint:

A vádlott bűnös rágalmazás vétségében (1978. évi IV. törvény 179. § (1) bek., (2) bek. b) pont).
Ezért őt megrovásban részesíti.

... sértett polgári jogi igényét egyéb törvényes útra utasítja.

Kötelezi a vádlottat az első- és másodfokú eljárásban felmerült 130.320 (Egyszázharmincezer-háromszázhusz) Ft bűnügyi költség megfizetésére.

Egyebekben a másodfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

A harmadfokú eljárásban 7.160 (Hétezer-egyszázhatvan) Ft a vádlottat terhelő bűnügyi költség merült fel.

I n d o k o l á s :

A Nyíregyházi Járásbíróság 2015. november 5. napján kihirdetett B.1343/2013/65. számú ítéletével a vádlottat bűnösnek mondta az 1978. évi IV. tv. 179. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pontja alapján rágalmazás vétségében és ezért 1 évi időtartamra próbára bocsátotta. Kötelezte az eljárás során felmerült 123 970 Ft bűnügyi költség megfizetésére.

Az ítélet ellen a vádlott és védője jelentettek be fellebbezést felmentés végett.

A Nyíregyházi Törvényszék 2016. április hó 12. napján meghozott ítéletével az elsőfokú bíróság határozatát megváltoztatta és a vádlottat az ellene rágalmazás vétsége miatt emelt vád alól felmentette (Btk. 179. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pontja). Megállapította, hogy az elsőfokú eljárás során felmerült 123 970 Ft, illetve a másodfokú eljárásban felmerült 6350 Ft bűnügyi költség az állam terhén marad. Rögzítette, miszerint az elsőfokú bíróság ítéletét 2015. november 5. napján tartott tárgyalás adatai alapján hozta meg.

A másodfokú bíróság ítélete ellen az ügyész jelentett be fellebbezést bűnösség megállapítása végett, próbára bocsátás intézkedés alkalmazásáért.

A vádlott, illetőleg védője a másodfokú bíróság ítéletét tudomásul vették.

A fellebbviteli főügyészség fenntartotta az ügyészi fellebbezést, illetőleg indítványozta, hogy az ítélőtábla a vádlottat kötelezze az eljárás során felmerült bűnügyi költség megfizetésére is.

Az ügyész fellebbezése a Be. 386. § (1) bekezdés c) pontja alapján joghatályos (BH.2010.180.).

A Debreceni Ítélőtábla a Be. 393. § (2) bekezdése szerinti nyilvános ülésen a másodfokú bíróság ítéletét az azt megelőző első- és másodfokú bírósági eljárással együtt a Be. 387. § (1) és (4) bekezdései alapján teljes terjedelmében felülbírált és megállapította, hogy az első- és másodfokú bíróságok a perrendi szabályok betartásával jártak el az ügyben.

A másodfokú bíróság által pontosított tényállás túlnyomórészt megalapozott, az csupán kisebb részben szorul kiegészítésre a Be. 388. § (1) és (2) bekezdései nyomán az iratok tartalma alapján:

A Nyíregyházi Nyomozó Ügyészség 2011. szeptember 29. napján kelt Ny.699/2010/1. számú határozatával a vádlott feljelentése alapján a vádlott által készített levél valóságtartalmát tételesen megvizsgálva ...val szemben hivatali visszaélés büntette és gondatlanságból elkövetett súlyos testi sértés vétsége bűncselekmények miatt indult nyomozást bűncselekmény hiányában megszüntette (nyomozati iratok 177. oldala, illetőleg elsőfokú bíróság ítéletének 2. oldal 5. bekezdése).

Az így kiegészített tényállás most már megalapozott és irányadó a harmadfokú eljárásban.

Az ügyész által bejelentett fellebbezés alapos.

Az irányadó tényállásból a másodfokú bíróság tévesen következtetett arra, hogy a vádlott nem követte el a rágalmazás vétségét.

A vádlott 2011. január elején ...en a postaládákba bedobva és nyilvános helyeken elhelyezve a település számos lakójához valótlan tartalmú levelet juttatott el, amely ...val, a helyi rendőrség parancsnokával kapcsolatosan tartalmazott becsületsértő valótlan kijelentéseket.

Az 1978. évi IV. tv. 179. § (1) bekezdése értelmében aki valakiről, más előtt, a becsület csorbítására alkalmas tényt állít vagy híresztel vagy ilyen tényre közvetlenül utaló kifejezést használ, vétséget követ el és egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

A (2) bekezdés b) pontja rögzíti, miszerint a büntetés két évig terjedő szabadságvesztés, ha a rágalmazást nagy nyilvánosság előtt követik el.

A rágalmazás jogi tárgya: az emberi becsület, amely a személyiségi jog lényeges része.

A becsület etikai és szociológiai fogalom, a büntetőjogi védelem szempontjából azonban ennek a kereteit a törvény tágabban vonja meg. A becsület, mint büntetőjogi védelemben részesülő jogi tárgy két elemből tevődik össze: egyrészt a társadalmi megbecsülést, másrészt az emberi méltóságot foglalja magában.

A társadalmi megbecsülés az emberről, egyéni sajátosságairól, tulajdonságairól, magatartásáról, személyes értékeiről, a környezetében kialakult társadalmi értékítéletet jelenti; az emberi méltóság pedig az egyénnek azt az igényét fejezi ki, hogy olyan elbírálásban részesítsék, amely a társadalomban kialakult érintkezési forma minimális követelményeinek megfelel. Az emberi

méltóság tehát független attól a társadalmi értékítélettől, amelyet az egyén kivívott magának, ez azonban az egyént még akkor is megilleti, ha a társadalommal szembefordul, sőt a társadalomra veszélyes cselekményeket követett el.

A társadalmi megbecsülés és az emberi méltóság gyakran lényegesen eltér egymástól, sőt lényegében egymástól függetlenek is lehetnek, de abban megegyeznek, hogy mint az emberi becsület fogalmának összetevői, egységes büntetőjogi védelemben részesülnek.

A büntetőtörvény a jogi tárgy két összetevőjét megillető büntetőjogi védelem különbözőségét abban érzékelteti, hogy általában az egyén társadalmi megbecsülése és értékelése ellen irányuló támadásokat a rágalmazás; az egyén emberi méltóságát sértő magatartásokat pedig a becsületsértés törvényi tényállása alá vonja.

A rágalmazás megítélése során tényállításon az olyan nyilatkozatot kell érteni, amelynek tartalma valamely a múltban megtörtént vagy a jelenben történő esemény, jelenség vagy állapot.

A tényállítás feltétele az is, hogy a sértett magatartását a becsület csorbítására alkalmas és megtett tényállítás egyedileg felismerhetően határozza meg; ezzel szemben az általánosságban használt és határozott tényállítást nem tartalmazó kifejezések (pld. tolvaj, betörő, zugíró stb.) - annak ellenére, hogy takarnak bizonyos tényállítást is - a magatartásra vonatkozó konkrét utalás hiányában nem alapozzák meg a rágalmazáshoz szükséges tényállítás megállapítását. A Kúria egyik eseti döntése szerint a vádlottnak a magánvádlóra nézve tett az a kijelentése: „szemét, aljas, csalo módszer”, amit művelt - minthogy tényállítást nem tartalmaz - nem a rágalmazást, hanem a becsületsértést valósítja meg. (BH.1988.66.)

Általánosságban a rágalmazás és a becsületsértés között az elhatárolás úgy is körvonalazható, hogy a becsület csorbítására alkalmas tényállítás a rágalmazás; az általános formában, de konkrét tények állítása nélkül hangoztatott és a becsületérzést sértő negatív értékelés pedig a becsületsértés fogalma alá vonható.

Ugyanakkor az ítélezési gyakorlat egységesnek mondható abban, hogy a bírálat, a kritika, a véleménynyilvánítás ténybeli valóságtartalma nem esik a tényállítás fogalma alá, ezért az ezt tartalmazó nyilatkozat sem a rágalmazás, sem a becsületsértés megállapítására nem alkalmas. Ha azonban a bírálat jellegében gyalázkodó, az emberi méltóság sérelmével járó nyilatkozat: még abban az esetben is alkalmas lehet a becsületsértés megállapítására, ha az - formálisan - kritikai megjegyzésként kerül nyilvánosságra. (BH.1994.300.)

Az Alkotmánybíróság 36/1994.(VI.24.)AB határozata megállapította, miszerint nem ellentétes az Alkotmánnyal a hatóság vagy a hivatalos személy becsületének vagy jó hírnevének büntetőjogi védelme. A szabad véleménynyilvánításhoz való jog által védett, alkotmányosan nem büntethető véleménynyilvánítás köre azonban a közhatalmat gyakorló személyekkel, valamint a közszereplő politikusokkal kapcsolatos véleménynyilvánítást tekintve tágabb, mint más személyeknél.

Az 1978. évi IV. törvény 179. és 180. §-ainak alkalmazásánál alkotmányos követelmény, hogy a szabad véleménynyilvánításhoz való jog által alkotmányosan védett, így nem büntethető véleménynyilvánítás köre a közhatalmat gyakorló személyekkel és intézményekkel, valamint a közszereplő politikusokkal kapcsolatos véleménynyilvánítást tekintve tágabb legyen, mint más személyeknél.

A hatóság vagy hivatalos személy, valamint a közszereplő politikus becsületének csorbítására alkalmas - e minőségére tekintettel tett -, értékítéletet kifejező véleménynyilvánítás alkotmányosan nem büntethető; a becsület csorbítására alkalmas tényállítás, híresztelés, illetve ilyen tényre közvetlenül utaló kifejezés használata pedig csak akkor büntethető, ha a becsület csorbítására alkalmas tényt állító, híresztelő, illetve ilyen tényre közvetlenül utaló személy tudta, hogy a közlése lényegét tekintve valótlan.

A rágalmozó tényállításnak tehát olyan sajátossággal kell rendelkeznie, hogy annak a becsület csorbítására alkalmasnak kell lennie.

Azt, hogy valamely állítás a becsület csorbítására alkalmas-e nem a sértett szubjektív értékítélete, egyéni megítélése, érzelmi beállítottsága vagy esetleges érzékenysége alapján kell megítélni, hanem annak van meghatározó jelentősége, hogy a tényállítás az objektív értelmezés alapján és a társadalomban kialakult általános felfogás szerint alkalmas-e a becsület csorbítására. (BJD.8970., BH.1992.296., 1994.171.)

Ezért mindenkor az elkövetés konkrét viszonyainak a tükrében kell megítélni, hogy valamely tényállítás mely esetben alkalmas a már említett objektív értelmezési mód mellett a becsület csorbítására.

Általában a becsület csorbítására alkalmas az olyan tényállítás, amely - valósága esetén - a sértett ellen büntető-, szabálysértési vagy fegyelmi eljárás megindításának szolgálhat az alapjául, vagy ha a sértett társadalmi megbecsülésének az elvesztését, a csökkentését vagy az emberi méltóságának a sérelmét eredményezheti. Nem feltétel viszont, hogy a hátrányos következmény - a becsület csorbulása - ténylegesen bekövetkezzék, a rágalmozás ugyanis immateriális bűncselekmény. Közömbös az is, hogy az adott elkövetési körülmények között a tényállítás a sértett becsületérzését sértheti-e; a becsület csorbítására való alkalmasság ugyanis a sérelem absztrakt lehetőségét jelenti. (BJD.6439.)

Rágalmazás esetén az elkövető tudatának át kell fognia a tényállításnak a becsület csorbítására alkalmas jellegét, attól függetlenül, hogy az elkövető az állított tény valóságtartalma tekintetében tévedésben volt-e vagy sem. (BH.1998.412.)

Maga a másodfokon eljáró törvényszék is rögzítette ítéletében, miszerint az irányadó tényállás értelmében a vádlotti kijelentések nyelvtanilag kétségtelenül tényállításként értékelhetők.

A továbbiakban azonban a törvényszék következtetései nem helytállóak.

Amint az a tényállásban szerepel, a vádlott levelében leírtak hatására ... sértettel szemben hivatali visszaélés büntette és más bűncselekmények miatt nyomozás indult. (Elsőfokú ítélet 2. oldal 5. bekezdés.)

A nyomozás során a levélben megjelölt tényeket tételesen megvizsgálta a nyomozó hatóság, majd a sértettel szemben indult nyomozást bűncselekmény hiányában megszüntette.

Mindezekre figyelemmel az objektív értelmezés alapján és a társadalomban kialakult általános felfogás szerint is a vádlotti valótlan tényállítások alkalmasak a becsület csorbítására, a sértettől, tulajdonságairól, magatartásáról, személyes értékeiről a környezetében kialakult kedvező társadalmi megítélés negatív irányba történő befolyásolására, vagyis a sértett társadalmi megbecsülésének, emberi méltóságának megsértésére.

A vádlott levelében leírt konkrét magatartások kivizsgálása érdekében lefolytatott hatósági eljárás eredményeként tehát a tények valótlanságára derült fény, az eljárás során

a nyomozó ügyész a vádlott levelét nem bírálatként, nem kritikaként kezelte.

Osztva az elsőfokú bíróság jogi álláspontját, miszerint a vádlotti levél sérti ... becsületét és semmilyen vonatkozásban nem tartalmaz valós tényeket, az ítéletábra a vádlottat bűnösnek mondta ki az 1978. évi IV. tv. 179. § (1) és (2) bekezdés b) pontja alapján nagy nyilvánosság előtt elkövetett rágalmozás vétségében.

A cselekmény minősítése és az alkalmazandó joghátrányok szempontjából a harmadfokú bíróság az elkövetés időpontjában hatályos büntető anyagi jogszabály szerint bírálta el az ügyet, mivel a jelenleg hatályos Btk. szabályai nem teremtik meg a kedvezőbb döntés lehetőségét (1978. évi IV. tv. 2. §).

A büntetés kiszabása során enyhítő körülményként értékelte a vádlott büntetlen előéletét, az igazságügyi elmeorvosszakértői véleményben foglaltakat és az igen jelentős időmúlást.

Az 1978. évi IV. tv. 37. §-a, 83. §-a alapján az ítéletábra arra a meggyőződésre jutott, hogy elegendő intézkedés alkalmazása a vádlottal szemben, így őt az 1978. évi IV. tv. 71. §-a szerint megrovásban részesítette.

Az 1978. évi IV. tv. 71. § (1) bekezdése kimondja, hogy megrovásban kell részesíteni azt, akinek a cselekménye az elbíráláskor már nem veszélyes, vagy oly csekély fokban veszélyes a társadalomra, hogy a törvény szerint alkalmazható legkisebb büntetés kiszabása, vagy más intézkedés - ide nem értve az elkobzást és a vagyoneklobzást - alkalmazása is szükségtelen. A (2) bekezdés szerint a megrovással a hatóság a rosszallását fejezi ki, és az elkövetőt felhívja, hogy a jövőben tartózkodjék bűncselekmény elkövetésétől.

Az ügyben a sértett által előterjesztett polgári jogi igényről mind az első-, mind a másodfokú bíróság elmulasztott rendelkezni, ezért azt a harmadfokon eljáró ítéletábra pótolta a Be. 387. § (4) bekezdés és 335. § (1) bekezdése alapján.

A bűnösnek kimondott vádlott a Be. 338. § (1) bekezdése értelmében köteles az elsőfokú eljárásban, a Be. 381. § (1) bekezdése és 338. § (1) bekezdése értelmében pedig a másodfokú eljárásban felmerült bűnügyi költség megfizetésére.

A kifejtettek tekintettel az ítéletábra a Be. 398. § (1) - (3) bekezdései alapján a rendelkező részben foglaltak szerint megváltoztatta a másodfokú bíróság ítéletét, míg egyebekben helybenhagyta azt a Be. 397. §-ának felhívásával.

A bűnügyi költség viselésére vonatkozó rendelkezés a harmadfokú eljárásban a Be. 398. § (3) bekezdésén alapszik a Be. 338. § (1) bekezdésére is figyelemmel.

Debrecen, 2016. október 3.

Dr. Balla Lajos sk. a tanács elnöke, Dr. Nagy Éva sk. a tanács tagja, előadó, Szabóné dr. Szentmiklóssy Eleonóra sk. a tanács tagja.

Záradék: A Nyíregyházi Törvényszék, mint másodfokú bíróság 1.Bf.947/2015/9. számú ítélete az ítéletábra jelen határozatában írt változtatással jogerőre emelkedett és végrehajtható.

Debrecen, 2016. október 3.

. Balla Lajos sk.
a tanács elnöke